

ИЗЛАЗИ

четвргом и недељом

ЦЕНА:

за 1 месец 1 динар

или 1 круна

Прегилату примају све
поште у Србији и
иностраниству

ЗВЕЗДА

ПОРОДИЧНИ ЛИСТ

Претплату треба слати:
Стеви М. Веселиновићу
проф. Богословије

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА
НЕ ПРИМАЈУ СЕ

Рукописи не враћају се.

УРЕДИШТВО СЕ НАЛАЗИ:
Кнежев Споменик бр. 9.

БРОЈ 15 ПР. ДИП.

ПУШКИНОВ БРОЈ

БРОЈ 15 ПР. ДИП.

Александар Сергејевић Пушкин

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

НА СМРТ ПУШКИНОВУ

— М. Ј. ЉЕРМОНТОВ —

Погибе песник, веран својој части,
 Пакленом злбом оклеветан паде,
 Освете жедан, с танетом у грудма
 Оборив главу, Богу душу даде.
 Увреде сносит' завидљивих људи
 Песничка душа не могаде више,
 Ко гигант смело против злобног света
 Устаде песник — они га убише:
 На нашто сузе левати сада,
 На нашто хвале, нашто горки вај —
 Касно је све. Судба је горка
 Пресуде грозне већ изрекла крај.
 Нисте ли и ви гањали дуго
 Његов слободни, дивоти дар,
 Забаве ради потпирали само
 У срцу вашем већ погашен жар.
 Веселите се!... Угаси се живот
 Генија славног ко буктиње плам,
 Свѣну на глави свечани венац
 Што краси чело хладно ко кам.
 Његов убица с ништољем у руци
 Песника гледа ко дивља звер,
 Пусто му срце не дршће сада,
 Нити га буну паклени смер.
 Није ни чудо! — Из бела света
 Ко многи други бачен међ' нас,
 Дреско је презрѣ све свето наше
 Ловећи само звање и глас.
 Презирућ' нашу славу и дику
 Бездушник може л' појмити сад,
 На кога диже крваву руку,
 Какав народу задаје јад!

*

И он погибе... Црна могила
 Жртву зависти већ је покрила,
 Од подлих људи ко Ленски паде
 Ког песник дивно опевао знаде —
 Ко да је читао судбину своју.
 Зашто из мирног и скромног кућа
 У свет накосни овај залута,
 Што гуши бурне, пламене страсти,
 Слободне мисли где не смеш каз'ти?
 Зашто верова ласкању лажном? —
 Зар духу његовом високом, снажном,
 Клевете њине не бежу знане,
 Што му последње згорчаше дане.
 И скинув пређашњи венац, од трња други му свише,
 На га зеленим лавром лукаво сав увише,
 По трњу крвица врела
 Леваше с песничког чепа.
 И тако последњи дани отровни злбом бежу,
 Слушајућ самртне дахе у глумом, лукавом смеху,
 Подли, кукавни људи
 Раздраше песнику груди.

Занемеше песме миле
 Орити се неће више,
 Завист, подлост, смртни печат
 На уста му ударише.

* * *

А ви, потомци подли, синови подлијих људи
 Што порок и грозна дела прослави име свима,
 И ронском згазише петом што човек највише жуди,
 И ланце спремише тешке да браћу окују њима.
 Ви, ко жедна гомила сада стојите око трона,
 Ви, генија и славе наше целати грозни, љути,
 Крите се, крите опет под сенком закона лажног,
 И суд и правда и власт — све нека пред вама ћути.
 Ал' има и божјег суда, синови разврата, блуда,
 Има судија један што вас по смрти чека,
 Ту звек вашег злата не може никада стићи,
 Он грозна знаде вам дела са овог земаљског века.
 Залуд ће језици ваши прибећи лагању гадном,
 То вас оправдат' неће, милости не може дати,
 И крвљу вашом црном песника праведну крвицу
 Нећете никад сирати.

Маја 1899.

Д. Ј. Дмитријевић.

М. Ј. Љермонтов највећи је руски песник после Пушкина. Гоњен са свога слободоумља као и Пушкин, и он је најпосле дочекао и злокобни удес Пушкинов: погинуо је у двобоју. Ову је песму Љермонтов исневао још одмах по смрти Пушкиновој и био је за њу прогнан на Кавказ.

У.

АЛЕКСАНДАР СЕРГЈЕЈЕВИЋ ПУШКИН

Породица највећег руског ђенија, песника *Александра Сергјејевића Пушкина*, по оцу, води своје порекло из старине — из времена владе рускога Великога Кнеза Александра Невског.

Породично презиме *Пушкин* често се налази на странама руске историје за време владе Јована Грозног, Феодора Михаиловића, Михаила Феодоровића и Алексејеја Михаиловића, што сведочи да су Пушкинови преци заузимали високе положаје у руској држави. Ово потврђује и сам песник Пушкин, који је овековечно своја четири претка у драми „Борисѣ Годуновѣ“ и у „Моя родословная, или рускиѣ мѣщанинѣ“.

Прадед Пушкинов био је Александар Петровић, зет грофа Головина. Његов јединац син Лав Александровић (дед песников) служио је у артиљерији, и 1762. године кад је на престо ступила Катарина II затворен је у тврђаву, где је био две године. Он се женио два пута.

Од другог брака Лав Александровић имао је синове: Василија (стриц Пушкинов) и Сергјеја (отац песников) и неколико кћери.

Главни представник породице Пушкинове по матери био је арапин Ибрахим, кога је сам песник Пушкин прославио у својој приповеди: „Арапъ Петра Великога“ и у песми: „Моя родословная...“ Још као дете Ибрахим је украђен из Цариграда и помоћу руског посланика послат Цару Петру Великом на дар, јер у то време беше у моди, да руски двор има двореке слуге од разних источних народа.

Петар Велики је заволео паметнога црнца, крстио га у Вилни 1707. г. с пољском краљицом, женом Августовом, давши му при крштењу име Петар. Но како је Ибрахим дошао до очајања због тога новог имена, то му предену име Абрам, ради сличности с његовим првим именом. Ово ново име он је врло волео и увек се њиме називао. По презимену га Петар Велики назове Ханибал. Њега Петар велики пошаље у Париз за изучавање инжењерије. У Русију се Абрам Петровић вратио 1723. г. и буде произведен у чин инжењерскога поручника. — За време Катарине II био је постављен за учитеља математике царевићу Петру.

После тога он се час подизао, а час спуштао у служби руске државе, и, напоследку за време Петра III, у чину генерал аншефа, као кавалер Александра Невског, Ханибал, буде пензионисан због старости. Он се женио два пута. Први пут лепотицом Гркињом. Овај је брак био несрећан: сумњајући у верност женину, суревљиви црнач, после многих мучења, ватера је да се покаљуђери у Тихвинском манастиру.

Од другог брака добије четири сина и две кћери

Доста јасна карактеристика сувременика Ханибалових сведочи о несимпатичности Арапина Петра Великог и црта га као човека врло немирнога, честољубивога, несталнога, досаднога, необично пргавога. Сви ови недостаци његовога карактера, објашњавају се темпераментом, који је особина становника жарке (по речима Пушкиновим „знојне“) Африке, отаџбине црчече. Но зато се он одликовао великим образовањем, способностима и бистрим умом.

Од синова Ханибалових највише се прославио Иван Абрамовић за време рата с Турском 1770. г. при заузећу Наварина као, јунак наварински. Он је основао град Хереон, где му је и споменик подигнут.

Други син Абрама Петровића, Осип Абрамовић, рођени дед (по матери) песника Пушкина као „капетан друге класе морске артиљерије“ оженио се Маријом Алексејевном, ћерком тамбовског војводе Пушкина. Од овога брака родила се кћи Надежда Осиповна, мати песникова.

Отац песников Сергјеј Љвовић, гардијски официр, као светски човек, био је примљен у највишим круговима петроградскога друштва. У то време живела је у Петрограду Марија Алексејевна Ханибал са својом ћерком лепотицом — креолком Надеждом. Њоме се као далеки рођак оженио Сергјеј Љвовић после пристанка Наварин-

скога јунака, који је био заштитник бабе и матери песникове.

На годину дана после свадбе (1797. г.) у Пушкиних се родила кћи Олга, којој би дадиљом Арина Родијоновна, која је доцније и као дадиља Пушкинова имала великога утицаја да Пушкин постане народни песник. Ускоро затим Сергјеј Љвовић даје оставку на службу и прелази у Москву, где се стално настанио.

На Спасов-дан 1799. године, 26. маја, у четвртак, у Москви, у „Немачкој“ улици, у Пушкиних се родио син, доцније највећи руски народни песник, Александар Сергјејевич Пушкин, чију стогодишњицу данашњег дана прославља цела Русија, а нарочито литерарни руски свет.

Пушкинови родитељи били су светски људи, који су веома волели друштвени живот, проводећи све своје време већином у посетама код својих многобројних познаника, због чега је њихов домаћи живот био врло слабо уређен.

Његови су родитељи добили сувремено француско образовање, управо рећи образовање, које је било потребно за светске људе — људе, који су се умели одлично кретати у друштву.

Отац Пушкинов се највише занимао изучавањем француске литературе, и писао је француске стихове, чак и приповетке у стиховима.

Мати песникова била је светска дама у правом смислу те речи, доста бистра, но екецентрична, пргава, до крајности расејана и нарочито рђава газдарица.

Родитељи Пушкинови, веома су се немарно односили према васпитању своје деце. Једино су, као светски људи, велику пажњу обраћали на њихову спољашност, манире и изучавање страних језика. Њихова је кућа била готово увек пуна гостију, беспослених гостију, чији је утицај на деце васпитање могао бити више од штете, него од користи, а и одузимало је времена родитељима, да мало више пажње поклоне правилном васпитању своје деце.

Једино захваљујући својој баби Марији Алексејевној и дадиљи Арини Родијоновној, душа младога Пушкина била је напојена оним руским духом, који је био тако потребан за будућег најгласовитијег руског народног песника. Баба му је у разговорима износила слике своје прошлости, препуне незгода и тешких мучења, а уједно с тим, упознавала га је и с обичајима и карактерима недавне старине, у којој су живели преци Пушкинови. — Дадиља му је пак предавала народне скаске и друге производе народнога творачког духа.

До седме године Пушкин је био врло апатичан, лен, тром и преко сваке мере дебео, да је све то готово изазивало очајање код његових родитеља. Но кад је ускоро његова баба купила једно имање у селу и тамо се преселила, тада Пушкин удари у другу крајност — од несталука постане толико досадан, да су родитељи понова пали у очајање за оваквим „обешењаком“.

Основно школовање Пушкиново ничим се нарочито није разликовало од школовања тога времена: странци гувернери, француски језик на првом месту, руска писменост и језик на последњем и овоме слично.

Главни његов учитељ био је гроф Монфор, образовани француски емигрант, живописац и музикант; затим Русло, који је поред осталог прилично писао и песме. Баба га је учила руској азбуци, а руском језику неки Шилер. Врло перадо и врло рђаво је Пушкин учио немачки језик код Немице – гувернанте. Но најтежи предмет за њега била је рачуница, над чијим је правилима Пушкин пролио много горких суза. Рачуница је за навеки била за њега камен спотицања. Најозбиљнији наставник у Пушкиново детињско доба био је свештеник Маринског института, Бјеликов, који му је предавао науку хришћанску, руски језик и рачуницу. Он је био врло образован и спреман свештеник, а уз то одлично је владао француским језиком.

За учење Пушкин није био богзна како марљив, но ту своју немарљивост он је откупљивао на часовима лекција необичним памћењем. Незнајући лекцију, Пушкин је, после сестринога одговора, понављао врло добро; но ако су га на несрећу његову првога испитивали, није умео ни уста отворити.

Од девете године код Пушкина се појавила страст за читањем. Он се тајно завлачио у очеву библиотеку и по целу ноћ читао је књиге из очеве књижнице, па чак и оне, које су тровале младу и чисту природу својим доста нечистим садржајем.

Отац Пушкинов услед лакомислености у односу према васпитању своје деце, није придавао особита значаја избору књига, шта деца могу читати. Једанаестогодишњи Пушкин због тога упознао се готово са целом француском литературом, која је, заједно с коришћу, учинила и много штете, разбудивши у Пушкина врло рано осећајне инстинкте.

Његов отац, а и стриц Василије (као песник) највише су се дружили, с чувеним тога доба, песницима и литераторима: Жуковским, Тургеневом (старијим), Вјаземским, Карамзином, Бабушковым и др. и млади Пушкин врло често био је очевидац ватрених литерарних спорова и озбиљних разговора ових светлила руске литературе.

Под утицајем ових спорова, отац и стрица, који вољаху и занимаху се стихотворством, Пушкин у својој једанаестој години, подражавајући Молијеру, пише на француском језику комедије, које је он сам представљао (био глумац), а пу блику је представљала његова сестра.

У једанаестој години родитељи одведу Пушкина у Петроград и по положеном испиту 12. августа 1811. год. буде уписан у новоотворени Царскоселски Лицеј.

У Лицеју је у самоме почетку Пушкин био међу друговима познат као најбољи зналац фран-

цускога језика и најбољи стихотворац. Професори његови прве године нису се баш ласкаво о њему изражавали. Кошански, професор класичних језика и руске књижевности оцењује га овако: „успеси његови из латинског језика доста су добри, а из рускога језика, не само темељити, но и изврени. — Наставник немачкога језика Хауеншмелд признао му је велико памћење и оштроумност, но није видео никаква успеха у своме предмету. — Учитељ францускога језика био је потпуно задовољан својим одличним учеником — успех изванредан, но у њему није налазио живости ума.

Друге године оцењивали су га овако: „лакомислен, ветрењаст, неуредан, лен уосталом добродушан, усрдан, учтив, има нарочиту страст према појезији, мало сталности, говорљив, оштроуман и т. д.“ — После неколико месеца наставник историје и земљописа оцењује Пушкина: „при најмањој марљивости показује врло добар успех, и ово треба приписати једино његовој необичној даровитости; у владању је немирна, но мање, него пређе“. А математичар Карцев овако га је карактерисао: „слаб и успех се код њега не опажа“.

Највише је Пушкин волео књижевност и историју. Он није много поклањао пажњу на систематско изучавање лекција, но за то је као ђак био врло начитан у овим предметима.

Ма да су песме Пушкинове биле познате његовим друговима, па чак и професорима, које је писао од своје 12 године, у штампи се прва од њих „Другу стихотворцу“ појавила 1814. год. у „Вестникѣ Европи“, без његовога потписа; а 1815. год. „Воспоминанія въ Царскомъ Селѣ“, које је стихове читао на годишњем испиту пред чувеним старцем државником и песником Державином и који је био усхићен Пушкиновом појезијом, - штампане су у „Трудахъ Общества Любителей Россійской Словесности“ први пут, потписане пуним именом писца: „Александрѣ Пушкинѣ“.

За време његовога учења у Лицеју изближе су се упознали с њиме познаници његовога оца и стрица: Жуковски, Тургенев, Карамзин, Бабушков, Димитријев и многи други литератори, који су имали врло великога утицаја на свестрано развиће Пушкинове музе.

Лицеј је свршио 9. јуна 1817 г. од 30 својих другова као деветнаести, с чином колешкога секретара, или гардијскога официра. Он вољаше да ступи у хусаре, но како се отац његов није сагласио на то, то на стричево заузимање буде одређен за чиновника у Колегију Иностранних Дела.

Од овога доба настаје бурни младићски живот песников, те отуда и разноврсност његове појезије. Због многих његових недопуштених песама противу апсолутизма и исевања у епиграмима свега чиновништва, које је на њега гледало с висине, као најмлађага чиновника, Пушкин умало што није био послат у Сибир. Но заузимањем пријатеља Пушкинових, људи од великога утицаја у двору, буде премештен у Одесу. Али и овде Пушкин својим епиграмима и песмама почне исевати не само

све чиновништво „Попечитељнаго Комитета“ о колонијстима Јужнога Краја већ и самога строга генерал губернатора, грофа Воронцова. Због тога гроф Воронцов оптужи Пушкина саме цару, као спаснога човека, који трује омладину својим песмама и иде противу државнога уређења. Услед тога Пушкин буде отпуштен из службе и стављен под најстрожији полицијски надзор, с тим, да може егановати само код свога оца у селу Михајловском. После неколико година, кад је на престо ступио цар Николај Павловић, буде му допуштено да може напустити своје село. Сам га цар лично позове к себи у Петроград, примивши га у аудијенцију чим је с пута дошао. Разуме се, да је полиција оштрим оком пазила на Пушкина, а сам цар наредио му је, да своје песме подноси лично њему, и примио се да буде његов цензор.

Од овога времена почели су излазити његови највећи и најбољи радови.

Живећи у Петрограду, Пушкин је врло често ишао у Москву и том приликом заљубио се у Наталију Николајевну, млађу кћер Наталије Ивановне Гончарове. Добивши полуотказ, он напусти Петроград и крене се на Кавказ с војском, коју је предводио Паскевић, и којој су били официри његов брат и интимни његов друг Рајевски. У то време Пушкин је био прослављени песник и штампа је с усхићењем извештавала о Пушкину, штапајући његове подвиге при заузећу Кавказа присуством његовим на бојној линији. Такође и његов повратак пратила је штампа одушевљено и симпатично, очекујући од њега да новим песмама обогати ризницу руске појезије.

По повратку с Кавказа, ђенијалнога песника дочекали су најодушевљеније сви друштвени кругови Нови његови радови који су одмах штампани, доводили су читаоце до усхићења.

Али немир у души песниковој, који је изазвала љубав према Наталији Николајевној, нагнала га је да замоли цара за допштење, да може отпутовати у Француску, или Шпанију, или, ако му се то не допусти, бар у Китај, куда се спрема једна руска мисија. То му цар није допустио.

Немир душевни и несталност Пушкинову многи критичари објашњавају темпераментом, који је Пушкин наследио од својих предака. Тако В. Ј. Стојуњин вели: „Арауска крв нарушила је мир у његовој души, дзоила га је, и поставила у противност са самим собом. Она му је и одредила судбину, он се борио с њом и напоследку је пао као њена жртва.“

Узрујано душевно стање песниково гонило га је, те је често путовао у Москву из Петрограда. У Москви је врло много слушао о лепоти Гончарове. До њега је у Петроград долазио глас о њеним успесима. То га је побудило те изненадно отпутује у Москву и затражи руку Наталије Николајевне Гончарове 21. априла 1830. год. на Ускре и овога пута добије пристанак; а 18. фебруара 1831. г. венча се у Москви, на Никитској, у цркви Старога Вазнесења.

После женидбе био је примљен опет у службу Министарства Иностраних Дела, но с малом платом, јер није било празнога места. Крећући се по вишим круговима, а и у самом двору, са мало доходака од својих песничких радова и плате, он је био принуђен да се задужује.

Светски живот Пушкинов и његове жене Наталије Николајевне ишао је својим током. Жена се његова славила лепотом и сматрана је као у крас у салонима великих балова. Она је имала врло велики број обожавалица, међу којима је био и лепи, плави, коњички официр, барон Жорж Дантес, који се нарочито удварао Пушкиновој жени. Он је био по пореклу Ирландезац, француски поданик, кога је заволео и усинио холандски посланик, непријатни и жучни старац, Хекерен, давши му своју титулу и презиме и назначивши га за свога наследника. Поводом удварања Дантесовог почеше одвратне сплетке, анонимна писма, па чак и пашквиле прогиву части његове жене. Све је ово био посао завидљиваца због славе и угледа Пушкиновог. И ако је Пушкин био потпуно уверен у частност своје жене, ипак га је до дна душе заболела увреда противника. С тога је он почео тражити проузроковача тих пашквила. По свима знацима био је убеђен, да је њихов виновник барон Хекерен, кога је Пушкин ужасно мрзио због његове одвратне навике да прави сплетке и да свуда уноси раздор. Немајући за то факта, Пушкин изазива на двобој кривца целе историје — Дантеса. Дантес прима изазивање, но затражи 15 дана рока, на шта Пушкин пристане. За ово кратко време Дантес се ожени рођаком Пушкиновом и за неколико месеци легне ствар о двобоју. Како је одвратни старац Хекерен продужио сплеткарење, па чак врло често на баловима саопштавао жени Пушкиновој о Дантесовим осећајима према њој, на шта се жена жалила Пушкину, — то Пушкин, увредивши писмом старца Хекерена буде изазван на двобој Дантесом, на који се сада сагласио и Хекерен, јер се овај по своме положају као посланик није могао дуелирати с Пушкином. Дан двобоја је био 27. јануар 1837. г. у 5 сати после подне. На двобоју је Пушкин био погођен из пиштоља у лево бедро, које је било раздробљено а куршум остао у трбуху. Подупревши се на леву руку Пушкин је лежећи пуцао на Дантеса, који је пао после пуцања, окрзнут само по грудима и рањен у руку, јер место да је Дантес стојао право према Пушкину, он је стајао укосо, кад га је Пушкин гађао. После ужасних болова и мука од смртоносне ране, Пушкин је издануо у 2³/₄ часа после подне 29. јануара 1837. године, горко оплакан својим пријатељима и целом Русијом.

На завршетку да бацимо летимични поглед на појезију овога руског ђенија.

Са својом појезијом Пушкин се сматра не само као оригинални песник, већ и као реформатор на литерарном пољу.

Његова појезија учинила је у томе реформу, што је Пушкин својом песмом створио нов правац

у песништву. До његова времена песнички материјал облачен је у фантастичну форму. Спремљен још у детињско доба од своје бабе и дадиље, а познавши и сам трновити пут живота са свима његовим разноликостима, Пушкин је све своје одушевљење изливао у стиховима, износећи и цртајући све оне fine нијансе живота, које ми тако често сусрећемо, тако, као да их својим очима гледамо.

Пушкин је био онај титан, који је потиснуо правац појезије Бајроновске школе и показао на богати материјал из разноврених појава друштвеног живота. У томе се баш и састоји оригиналност Пушкинова, што је његова муза износила слике из чисто народног живота, не облачећи у плашт фантастичности природност и истинитост тога живота. Како су пак сви његови појетски радови нераздвојно везани с његовим животом, то је отуда неминовно и природности у њима и назвање *народног песника*. За потврду овога ево шта сам Пушкин о својој песми „Кавказски плѣник“ вели: „карактер (кавказског) заробљеника није ми испао за руком; то доказује да ја висам за стихове романтичке“, простије рећи, Пушкин је био неспособан да лажно слика живот.

Као ђак Лицеја Пушкин је написао преко стотину песама, које се могу у главном поделити у два периода; од 1812 до јесени 1816 г. (од 13 до 17 год.); други — од тога времена до свршетка лицеја у јуну 1817 (у 18-тој год.). У првом периоду преовлађује веселост младићска, а у другом, услед заљубљености, стихови се одликују меланхоличким карактером. У његовим ђачким радовима налазе се, поред других врста песама, еп и народне скаске. Ови су га огледи припремали за велики народни еп „Русланъ и Людмила“. Овај је својим песничким богаством и украсима Пушкин почео још у Лицеју, а довршио пре свога поласка на Кавказ. Кад је био готов Жуковски, у то доба прослављени руски песник, послао му је своју фотографску слику с натписом: „победиоцу — ученику од побеђенога — учитеља“, зашта је Пушкин на другој страни слике одмах одао хвалу у стиховима појезији Жуковског. Овај се његов еп одликује лакоћом и живошћу језика, уједињен с простотом силином израза; вештачким оцртавањем слика с новим облицима приповетке; и напоследку, прекидањем изванредних оступања. У литератури је он изазвао ужасну борбу између романтизма и лажног класицизма, који је пропадао. Овде је Пушкин први пут најјасније показао своју оригиналну и ђенинијалну способност да природно слика живот, мисли, осећаје, положаје чак измишљених јунака у вези са сликама природе, које поражавају истинитом природношћу, веома близом истинитости.

Најбољи су његови радови: „Енгениј Онџинъ“ и „Борисъ Годуновъ“. Савршенство Пушкинове појезије, која му је дала име код својих другова „жреца песништва“, кога су као „полубога“ с усхићењем слушали, кад им је читао „Евгенија

Онџина“ и огледа се у овим његовим производима. У роману (у стиховима) „Енгениј Онџинъ“ све се више и више увлаче светле црте руске природе и живота с вештачком карактеристиком чудноватог јунака и идеалне јунакиње, васпитане у пустињи сеоској, у забачености, на крилу руске природе и живота. Овај се производ мало по мало разграђава у грандиозну епопеју руског живота са садашњим и прошлим. У ово време таленат Пушкинов био је достигао врхунац своје моћи и развио се толико, да силна мисао и осећај потпуно налазе израз, који одговара речи и звуку.

Поред ових особина, којима изобилује Пушкинова појезија, да покажемо још једну црту која га издиже над свима песницима. Та је особина многострућност и разноликост његове појезије. У овој је црти Пушкин оличио широку руску природу. Он путује на Кавказ, ствара песме: „Кавказ“, „Обвалъ“, „Делибанъ“ и многе друге. Кад је био на Криму за време свога службовања у Одеси: „Бахчисарайскиј фонтанъ“, а у Бесарабији: „Циганъ“. Он обраћа пажњу и на потчињеност руског сељака у својој песми „Деревня“ (село), тражећи његову слободу. За време чуме: „Каменный гость“, „Скупой Рыцарь“ итд Пушкин пише и драме (у стиховима): „Русалка“, „Пиръ“ итд. Разноликост Пушкинове појезије огледа се и у томе, што се он није ограничио само на стихове; он је писао и у прози. Његови романи: „Дубровскиј“, „Пиковая дама“, „Капитанская дочь“ врло су добро познати нашој читалачкој публици, као изванредна дела. Не мање велику вредност има проза Пушкинова: „Египетскія ноци“, „Исторія пугачевског бунта“, „Арапъ Петра Великаго“ итд. Простор листа не допушта нам да што потпуније опишемо и прикажемо великана Пушкина за то на завршетку чујмо шта су најпозванији по смрти његовој казали.

Чувени руски песник Љермонтов превелики губитак по руску појезију смрћу Пушкиновом изразио је у песми: „На смертъ Пушкина“; а у „Литературныхъ Прибавленийъ къ Рускому Иявалиду“ стоји: „Сунце је наше појезије зашло! Пушкин је умро у најбољим својим годинама, усред свога великог поља рада! Више говорити о овоме ми немамо моћи, а и непотребно је, свако руско срце зна сву цену овога ненакнадног губитка и свако ће руско срце бити растргнуто. *Пушкин!* наш песник! наша радост, наша народна слава!“

Као једнокрвни и једноверни народ кличемо и ми Срби:

Слава највећем руском ђенију!

Слава руском народном песнику!

Слава Пушкину!

Д. П. Поповић.

* * *

Exegi monumentum

— П У Ш К И Н —

Споменик себи дигох, не људских руку дело...

Народну стазу к њему заборав неће скрити:

Од александриског стуба, што к небу циља смело,

Лепши ће, виши бити.

Не, небу сав умрети! Душа ће моја с лиром

Преживет' прах и трудеж, врх земље дић' се груди,

И ја ћу бити слављен док целог света широм

Ма један песник буде.

За мене знаће свуда где год Русија влада,

И сви народи њени славиће моје име:

И унук горд Словена, и Фин, и дивљи сада

Тунгуз, и Калмук с њиме.

И дуго ја љубимац народу бићу томе,

Јер сам будно благост у многим груд'ма ледним,

Јер сам слободи нево у бурном веку моме

И нево милост бедним.

Наредби божјој, музо, послушна увек буди,

Венца не треба теби, не бој се што свет врећа;

Клевету ко' и хвалу сповојних прими груди,

Глувану окрен' леђа...

Вој. Ј. Илић.

ПУШКИНОВИ СПИСИ

Александар Сергијевић Пушкин није само велики, него — и плодити писац. Именом његовим потписани су многи белетристички производи, чије се порекло датира од разних година младости његове. Ретка духовитост Пушкинова нашла је себи израза још у дванаестој години живота његова; у време пак његова учења у Царскоселском лицеју, стављено му је у кондуиту покрај осталог и то, да „има особиту страст према поезији.“

Поезијом је Пушкин започео свој књижевни рад. Еротички стихови и епиграми његови, у знатној количини (130 састава), били су добро познати у кругу лицејске младежи, пре свога печатања. Стихови су му најпре дали књижевнога гласа у штампи и друштву. Песма: „Другу стихотворцу“ први је штампани рад његов, који га учини познатим, и ако беше без потписа. И даље печатани радови његови беху стихови, што излазише под шифром: Н. К. Ш. П. и №: 14; 14—16, све докле се не појавише „Воспоминанія въ Царскомъ Селѣ“ с пуним потписом пишчевим.

За 26 година књижевнога рада Пушкин је написао:

У поезији:

504 лирске песме; 18 епских састава; 8 басана; 33 баладе; 11 романа и 9 драма,

У прози:

15 романа и приповедака; 8 историских описа и 55. мањих радова, као што су: новинарски чланци, чланци биографске и историске садржине, књижевни прикази, записке итд.

Сем тога остало је и недовршених радова Пушкинових, на име:

24 песме; 4 епска састава; 10 приповедака, одломци из новгородске повести: „Вадимъ“ од 1822. године.

Слава Пушкинова нагло је расла како у отаџбини његовој тако и ван ове. Од 1837. г. појавило се много превода Пушкинових списа на разне европске језике. Међу тим преводима најранији су: француски (од 1837 и 1846); талијански (од 1844 и 1855); немачки (1840 и 1854); енглески (од 1835); холандски (од 1852); пољски (од 1844); чешки и др.

Српска књижевност зна Пушкина само по неколиким списима његовим, преведеним на српски језик. У колико смо могли дознати, ово су Пушкинова дела на српском: „Пиковска дама“, „Капетанова кћи“, „Кавкаски роб“, „Дубровски“, „Цигани“, „Госпођица као селанка“, „Јевђеније Оњегин“, „Борис Годунов“ и неколико омањих песама.

Као најславнији песник руски Пушкин је непрекидно предмет писања и студије. До данас се саставила цела литература о њему и списима његовим. Преко стотину озбиљних списа руских и страних пружају нам само биографске податке о Пушкину, а небројени су научно-литерарни чланци посвећени критици његова рада и његових списа. Међу овим последњима највећу вредност имају чланци: Бјелинскога, Гогоља, Алмазова и др.

* * *

(П У Ш К И Н)

Силни вали, ко вам стипа груд?

Ко окува немирну вам ћуд?

Ко нанесе дремљив, пешчан пруд,

Кад је поток жуборио туд?

- Буре, ветри, начините лом,
Понесте се ви пучином том...
- Слободи је симбол бура, гром —
Крен'те море што спи мртвим сном!

ПУШКИНОВИ ЕПИГРАМИ

* * *

Ужас! Страшно! Помозите!

„Од чега је мука вама, —

„Да л' од слатка, говорите?“

— Це, од ваших епиграма.

К Л И Т

Клит на другом свету неће да се слави,
На земљи чињаше тешке грехове;
Пек његова дела Господ заборави —
Као што су људи његове стихове.

„Реци шта је ново?“ — Све је старо свуда.
„Реци бар шта било — оно, или ово...“
Ништа не знам касти, сем ти да си луда,
Но и то није ново!

— у

Ти си пола милорд, а чивитар пола,
Ти си пола мудрац, а шепртља пола,
Ти си пола подлац, ал' не треба крити:
Надамо се да ћеш потпуно подлац бити.

САВЕТ

Кад комарци, бубе разне,
Журналиста читав рој,
Почну зујат' песме празне
Не размишљај, друже мој,
Не расипај речи fine
На њихову мудрост сву,
Не тумачи мисли њине
Пит' логике тражи ту.
Нашто трошит' празне речи?
Срдити се грех је тај;
Но замахни и пригвечи
Епиграмом сав тај гад!

АНЕКДОТЕ О ПУШКИНУ

Једанпут се сретне дадиња Пушкинова с царем Павлом и немаде кад скинути капу с детиње главе. Цар је зато изгрди и сам скине капу детету с главе. Зато је Пушкин касније говорио да су његови односи с двором започели за владе цара Павла.

По песниту 1815. г. кад је Пушкин читао своје „Успомене“ пред Државнимом, — давао се у Лицеју свечан обед. Министар просвете честита оцу Пушкинову успехе његова сина и рече:

— Желно бих да вратим вашег сина прози.
— Оставите га песником! рече ватрено на то Државнин.

Садржај: „Александар Сергејевић Пушкин“ (слика). — „На смрт Пушкинову“ (песма). — „Александар Сергејевић Пушкин“ (биографија). — „* * *“ (песма). — „Пушкинови синци“. — „* * *“ (песма). — „Епиграми“. — „Анекдоте о Пушкину“.

Власник и заступ. уред.: Ст. М. Веселиновић. — Цариа Радикална Штампарија —

Кад је Пушкин први пут посетио Катењина пружи му свој штап и рече: Дошао сам као Диоген Антистену: истуци — али и научи! — Учити ученога — значи: кварити! одговори му Катењин.

1829 г. Пушкин је написао песму „Деревня“. Кнез Васиљчиков поднесе је цару Александру. Цару се допадне песма, па рече кнезу: „наредите да се благодари Пушкину за добра осећања, која ова песма изазива“.

Пушкина су за његове епиграме власти попречно погледале. После једне оде њега позове генерал-губернатор Милорадовић, и кад он дође, генерал нареди полицајцу да оде с Пушкином у стан и да му запечати све хартије. — Узалудно то предузимате, грофе, рече му Пушкин. Тамо нећете наћи што тражите. Боље је: заповедите, да ми даду перо и хартију, па да овде напишем“. Милорадовић, преперажен том слободом и отвореношћу свечано узвикну: То је кавалерски! и стеже му руку.

1826. г. Пушкин поднесе своју драму: „Борис Годуновъ“ Бенкендорфу, шефу полиције, на преглед. После некога времена шеф врати рукопис Пушкину са извештем, да је цар опасно у драми иска места, која најпре ваља избацити.

Пушкин одговори на то: „жалим, што немам моћи да прерађујем што сам једном написао“.

На заузимање пријатеља, цар Никола I опрости Пушкина прогонства у Михаиловском. Чим је дошао у Москву, спроведу песника пред Цара. „Да си био у Петрограду, да ли би учествовао у четрнаестом Децембру?“ упита га Цар, знајући Пушкиново слободоумље и његове везе са бунтовницима од 14. децембра 1825. „Неизоставно, сви су моји другови били ту, и ја бих морао учествовати“ одговори слободно песник.

Наљути се једном приликом Цар Никола на Пушкина и отера га у Бесарабију, а да би га што више казнио, нареди му да изврши преглед и поднесе извештај о штети, коју су тамо скакавци починили. Пушкин је добро схватио сву провију Цареву и реши се да је на свој начин врати. Дође из Бесарабије и не подноси никакви извештај. А кад га после извесног времена окупише да то учини, он узе табак хартије и на њему написа само ово:

Летели, летели, скакавци мали,
Па нали;
Седали, седали, па јели,
Па за тим одлетели.

ПОМЕН. Данас у 11 часова пре подне биће помен највећем руском песнику Пушкину у овд. Саборној Цркви.

Овим се бројем замењује сутрашњи број.